

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosa
mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB-1108/2022. számú ügyben
a Fonyódi Rendőrkapitányság látogatásával összefüggésben

*Előadó: Tóthné Kiss Klaudia
Dr. Mézes Norbert*

Érintett szerv:
Fonyódi Rendőrkapitányság

2022.

**Az alapvető jogok biztosa, mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus
jelentése
az AJB-1108/2022. számú ügyben**

Előadó: Tóthné Kiss Klaudia

Összefoglaló

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatkörében eljáró alapvető jogok biztosa (a továbbiakban: NMM) és munkatársai a Fonyódi Rendőrkapitányságra (továbbiakban: Objektum) látogattak.

A látogatás célja az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány (a továbbiakban: járvány) megelőzése, illetve következményeinek elhárítása érdekében tett intézkedések ellenőrzése volt, továbbá annak vizsgálata, hogy a rendőrségi fogvatartottak jogait a járványügyi készültség miatt fenntartott korlátozások hogyan érintették.

Az Objektum vezetőjének tájékoztatása szerint a védekezési készültség korábbi szintjét fenntartják a járványügyi készültség elrendelését követően is.

A látogatócsoporthoz tagjai megtekintették az Objektum előállító egységét, hivatali helyiségeit, és interjúkat készítettek a személyi állomány 3 tagjával és a vezetővel.

Az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) által a rendőrség vezetői állománya részére kiadott, szakmai iránymutatásként szolgáló egészség-megőrzési és közegészségügyi rendőrségi feladatokról szóló eljárásrend előírásainak megfelelően az Objektum bejáratánál felszerelt szenzoros kézfertőtlenítő készülék, a kötelező testhőmérséklet mérést illetve a maszk viselés ellenőrzését jelentő beléptetési rend, a fogvatartottak számára kialakított WC és mosdóhelyiség, valamint a tusoló higiénés állapota, és a szolgálati gépkocsi csomagtartójában elhelyezett egyéni védőfelszerelések és fertőtlenítő eszközök megfeleleltek.

A látogatás idején fogvatartott nem tartózkodott az épületben. A rendőrök a veszélyhelyzet elrendelését követően foganatosított rendőri intézkedések során koronavírus-fertőzés gyanús személyt nem szállítottak az Objektumba. A rendőrkapitányság vezetése a járványhelyzetre reagálva az előállítás végrehajtásával érintett helyiségekben mind a fogvatartottak, mind a személyi állomány védelmét célzó előírásokat kiemelt figyelemmel teljesítette és az előállított jogainak érvényesülését biztosító feltételeket az egészségügyi válsághelyzet körülményei között is megfelelően biztosította.

1. Az eljárás megindulása

A 2011. évi CXLI. törvénnyel kihirdetett kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvének (a továbbiakban: Jegyzőkönyv) 1. cikke értelmében annak „*célja egy olyan rendszer létrehozása, amelyben független nemzetközi és nemzeti testületek – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából – olyan helyszínekre látogatnak el rendszeresen, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól*”.

A Jegyzőkönyv 3. cikke szerint – az 1. cikkben megfogalmazott cél megvalósítása érdekében – valamennyi „*részes állam belföldi szinten létrehoz, kijelöl vagy fenntart egy vagy több látogató testületet (a továbbiakban: nemzeti megelőző mechanizmus) a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozása érdekében*”.

Magyarországon 2015. január 1-jétől nemzeti megelőző mechanizmusként az alapvető jogok biztosa jár el, aki az említett feladatainak teljesítése során a fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot beadvány és alapvető joggal összefüggő visszasság hiányában is rendszeresen vizsgálja.¹

A Kínzás és Más Kegyetlen, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőző Albizottság (Subcommittee on Prevention of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment – továbbiakban: SPT) által 2020. március 25-én elfogadott CAT/OP/10 számú Tanács (a továbbiakban: Tanács) rámutat arra, hogy a kínzás, és a kegyetlen, embertelen, vagy megalázó bánásmód és büntetések tilalmát kivételes körülmények fennállása esetén és veszélyhelyzet során is biztosítani kell.² A Tanács szerint az egyes országokban működő nemzeti megelőző mechanizmusok maguk dönthetnek a járványhelyzetben az általuk legmegfelelőbbnek tartott intézkedésekről.³ A nemzeti megelőző mechanizmusoknak a koronavírus-járvány során a társadalmi érintkezésekre vonatkozó korlátozások figyelembevételével kell gyakorolniuk a mandátumukat.⁴

1.1. A látogatás helyszíneinek kiválasztása

A sajtóban megjelent híradások szerint Magyarországon az egészségügyi szervek 2020. szeptember 13-ig a legtöbb Covid-19-pozitív esetet Budapesten azonosították. Az igazolt esetek számát tekintve a főváros vezet, mindemellett minden megyében találtak új esetet, négy nap alatt Somogy megyében 48 fővel nőtt a fertőzöttek száma.⁵ Az NMM a Jegyzőkönyv 20. cikk

¹ Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 39/A. § és 39/B. § (1) bekezdés.

² Advice of the Subcommittee on Prevention of Torture to States Parties and National Preventive Mechanisms relating to the Coronavirus Pandemic (adopted on 25th March 2020) (a továbbiakban: Advice of the SPT) I/5. pont. <https://undocs.org/CAT/OP/10>

³ Advice of the SPT I/6. pont

⁴ Advice of the SPT IV/11. pont

⁵ <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200913/koronavirus-megerkeztek-a-vasarnap-reggeli-adatok-448494>
<https://www.portfolio.hu/gazdasag/20200909/koronavirus-megerkeztek-a-legfrissebb-magyar-adatok-447928>

e) pontjára figyelemmel, mely szerint a feladatai teljesítése érdekében a felkeresni kívánt helyeket szabadon megválaszthatja, úgy döntött, hogy a rendőrségi előállítás végrehajtásának körülményeit Somogy megyében, a Fonyódi Rendőrkapitányság látogatása keretében vizsgálja.

1.2. A vizsgálat célja és szempontjai

A koronavírus-járvány okozta veszélyhelyzetben az NMM feladatának tekinti annak ellenőrzését, hogy a járvány terjedésének megelőzése érdekében alkalmazott intézkedések mennyiben érintik a fogvatartottak alapvető jogait. A nemzeti megelőző mechanizmus látogatásának célja a CPT által megfogalmazott ajánlások megvalósulásának, a rendőrségi előállítás és a kapcsolódó fogvatartotti szállítás, valamint az előállítás körülményeinek vizsgálata volt az járványügyi készültség idején. Az NMM vizsgálatának további szempontja volt, hogy az Objektum az egészségügyi válsághelyzetben, az ott tartózkodó szabadságuktól megfosztott személyek és a szolgálatot teljesítő munkatársak fertőzés elleni védelme érdekében milyen intézkedéseket tett, illetve számukra milyen védőfelszerelést biztosított.

A látogatás a fogva tartás körülményeit a következő szempontok szerint vizsgálta:

- intézkedések a koronavírus-fertőzés megelőzésére,
 - o a betegség-megelőzést szolgáló tájékoztató és figyelemfelhívó anyagok,
 - o a rendelkezésre álló egyéni védőeszközök és fertőtlenítő szerek,
- a koronavírus-fertőzés gyanúja esetén alkalmazandó rendőri intézkedések,
- a fogvatartottak elfogásának körülményei, különös tekintettel a kényszerítő eszköz alkalmazására,
- a fogvatartottak szállítása, különös tekintettel a speciális higiénés szabályok alkalmazására,
- az épület és a helyiségek állapota a fogvatartottak biztonsága és szükségletei szempontjából,
- az előállított személyek elhelyezése az előállító helyiségben,
- a fogvatartottak tájékoztatása az előállító helyiségbe történő elhelyezéskor,
- bánásmód az Objektumban,
- kapcsolattartáshoz való jog érvényesülése: a közeli hozzátartozóval vagy harmadik féllel és a védővel való kapcsolatfelvétel lehetősége az egészségügyi válsághelyzet idején,
- sérülés vagy betegség jelzése esetén az előállított személy orvosi ellátása, a választott orvos általi vizsgálat lehetősége.

A 2020. évi NMM látogatások kiemelt szempontja a fogvatartottak szállítási körülményeinek vizsgálata. Ennek megfelelően a helyszíni vizsgálat az előállított személyek járvány idején történő szállítására is kiterjedt.

1.3. A nemzeti megelőző mechanizmus hatásköre

A nemzeti megelőző mechanizmus alapvető feladata, hogy a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából olyan helyeket látogasson, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól. A Jegyzőkönyv 4. cikk 2. pontja

értelmében szabadságelvonás mindennemű fogva tartást vagy bebörtönzést jelent, valamint egy személy elhelyezését olyan állami vagy magántulajdonú, őrizetbe vételi környezetben, amelyet az illető valamilyen bírói, közigazgatási vagy más hatóság utasítására önként nem hagyhat el.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 97. § h) pontja szerint fogvatartott, „*akit törvény, illetőleg törvény alapján kiadott hatósági határozat alapján a szabad mozgáshoz és tartózkodási hely szabad megválasztásához való jogában korlátoznak (őrizetbe vett, előzetesen letartóztatott, közbiztonsági őrizetben lévő, elfogott és előállított, elővezetett).*” Az Rtv. 97. § h) pontja alapján az Objektum a Jegyzőkönyv 4. cikk szerinti fogvatartási hely.

1.4. Az érintett alapvető jogok

- *Az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogainak tiszteletben tartásához és védelméhez való jog:* Az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége. [Alaptörvény I. cikk (1) bekezdés]
- *Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg.* Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. [Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés]
Egészséghez fűződő jog: Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés]
- *Az élethez és az emberi méltósághoz való jog:* Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg. [Alaptörvény II. cikk]
- *Személyes adatok védelme:* Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez, valamint a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez. [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés]

1.5. Az alkalmazott jogszabályok, állásfoglalások, iránymutatások

Nemzeti jogforrások:

- Magyarország Alaptörvénye;
- az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.);
- az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Emberi Jogok Európai Egyezménye);
- a Strasbourgban, 1987. november 26-án kelt, a kínzás és az embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzéséről szóló európai egyezmény kihirdetéséről szóló 1995. évi III. törvény;
- a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről szóló 1988. évi 3. törvényerejű rendelet;

- a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni Egyezmény Fakultatív Jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló 2011. évi CXLIII. törvény (a továbbiakban: Jegyzőkönyv);
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.);
- a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati szabályzat);
- a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet);
- a járványügyi készültség bevezetéséről szóló 283/2020. (VI. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: járványügyi készültség bevezetéséről szóló rendelet);
- az ORFK által kiadott 29000/3485-59/2020.ált. számú, a 2020. évben azonosított új koronavírus kapcsán elrendelt veszélyhelyzetből adódó egészségmegőrzési és közegészségügyi tárgyú rendőrségi feladatokról szóló eljárásrend (a továbbiakban: Eljárásrend);
- az ORFK által kiadott 29000/8615-4/2020.ált. számú, a rendőri intézkedésekkel kapcsolatos ajánlások a járványügyi veszélyhelyzettel összefüggésben (a továbbiakban: Ajánlások);
- a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság által kiadott 14000/2229-8/2020 ált. számú, a koronavírus terjedésének megakadályozása érdekében a személyes szabadságot korlátozó intézkedések során, valamint a fogvatartottakkal szemben betartandó szakmai és higiénés szabályokkal kapcsolatos protokoll (későbbiekben Előállítási protokoll).

Nemzetközi források:

- A CPT 2. Általános Jelentése [CPT/Inf (92) 3];
- A CPT 12. Általános Jelentése [CPT/Inf (2002) 15];
- A CPT 21. Általános Jelentése [CPT/Inf (2011) 28];
- A CPT a fogvatartottak szállításáról szóló jelentése [CPT/Inf (2018) 24];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 5 to 16 December 1999 [CPT/Inf (2001) 2];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 24 March to 2 April 2009. [CPT/Inf (2010) 16];
- Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 3 to 12 April 2013 [CPT/Inf (2014) 13];

1.6. A látogatás módszere

A Jegyzőkönyv 4. cikk 1. pontjának értelmében az államnak a nemzeti megelőző mechanizmus látogatásait bármely, a joghatósága és ellenőrzése alatt álló helyen lehetővé kell tennie, ahol embereket valamely hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával a személyes szabadságuktól megfosztják vagy megfoszthatják.

A nemzeti megelőző mechanizmus feladatainak teljesítése körében az NMM személyesen és munkatársai útján is eljárhat.

A látogatócsoport tagjai a 'do no harm' elvet⁶ tiszteletben tartva, a járványhelyzet okozta szükségzerű korlátozásokra⁷ figyelemmel, a látogatás során védőfelszerelést viseltek, továbbá a személyes meghallgatások során megfelelő távolságot tartottak. A látogatócsoport tagjai a járvány miatt alkalmazandó előírásokat⁸ betartva járták végig az Objektum azon helyiségeit, ahol a fogvatartottak megfordulhatnak, megtekintették azok berendezését és felszerelését. A fogvatartottakra vonatkozó iratokba betekintettek, egyes iratokról másolatot kaptak, néhány irat a látogatást követően került megküldésre.

A személyes meghallgatások előzetesen kidolgozott, iránymutatásként szolgáló kérdéssor alapján történtek.

1.7. Szankciók tilalma

A Jegyzőkönyv 21. cikke értelmében semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a nemzeti megelőző mechanizmussal akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

A látogatás vezetője: Dr. Kozma Ákos
A látogatás résztvevői: Dr. Deák-Kondákor Dóra
Dr. Mézes Norbert
Tóthné Kiss Klaudia
A látogatás időpontja: 2020. szeptember 25.

2. Tényállás és megállapítások

Az Rtv. 33. §-a sorolja fel azokat az eseteket, amikor a rendőr valakit további intézkedés megtétele céljából elfog és az illetékes hatóság elé állít⁹, illetve a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthat.¹⁰ A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, ezt az

⁶ Tanács I/4. pont

⁷ Tanács I/7. pont

⁸ Lásd az Eljárásrend II-III-IV. fejezeteit

⁹ Lásd az Rtv. 33. § (1) bekezdését.

¹⁰ Lásd az Rtv. 33. § (2) bekezdését.

időtartamot a rendőri szerv vezetője, indokolt esetben, egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.¹¹

2.1. Fonyódi Rendőrkapitányság

A rendőrőrsön előállító egység¹², illetve nyomozati cselekmények végrehajtására szolgáló helyiségek találhatóak.

A látogatáscsoport számára kötelező volt belépéskor a kézfertőtlenítés és a maszk viselése az épületben tartózkodás ideje alatt.

2.2. Előállítottak szállításának körülményei

A CPT több jelentésében¹³ hangsúlyozza, hogy a megfélemlítés és a fizikai bántalmazás veszélye közvetlenül az őrizetbe vétel után a legnagyobb, a rendőrségi objektumba szállítás során is érheti rossz bánásmód, például bántalmazás vagy fenyegetés a fogvatartottakat.

Az Eljárásrend IV. fejezet 2. pontja szerint „(...) a szolgálati járművekben az állomány részére szórófejjel ellátott, flakonos kiszerezésű, vírus-, baktérium-, és gombaölő hatású felületfertőtlenítő szer elhelyezése szükséges.”

Az Eljárásrend IV. fejezet 3. pontja úgy rendelkezik, hogy „a műanyag/nejlön takarófoliát valamennyi, intézkedés alá vont személy szállítására szolgáló, nem mosható ülőfelületű kárpitozással rendelkező szolgálati gépjárműben biztosítani kell.”

Az előállított személyt szolgálati gépkocsikban szállítják, amely biztonsági övvel felszerelt. Az előállított már az intézkedés helyszínén, illetve a szolgálati kocsiban kap gumikesztyűt és maszkot és a kézfertőtlenítésről is gondoskodnak az eljáró rendőrök, akiknek az intézkedés során a maszk és kesztyű viselése kötelező. Igazolt COVID-19 fertőzés és a fertőzés gyanúja esetén védőruhába kell öltözni a rendőröknek és az előállított személynek is. Ilyen esetben a jármű üléseit letakarják az Eljárásrend előírásainak megfelelően, és az intézkedést követően fertőtlenítik a szolgálati gépjárművet. A „*megyei protokoll*”¹⁴ szerint, a Somogy megyei Rendőr- főkapitányságon, Kaposváron fertőtlenítik soron kívül, 3 órán belül elkészülnek vele; időszakonként ózongenerátoros fertőtlenítést is végeznek. Korábban a szolgálati autót hetente egyszer takarították ki a jármű szemlére, a járványhelyzet óta azonban folyamatos a takarítás, minden szolgálatátadás előtt megtörténik.

A megtekintett szolgálati gépkocsi az előírt fertőtlenítő eszközökkel és védőfelszerelésekkel fel volt szerelve, csomagtartójában két fajta kézfertőtlenítőt, gumikesztyűt, szájmaszkot, védőszemüveget és egyszer használatos kötényt látott a látogatócsoport. Az elhasznált eszközök veszélyes hulladékként történő kezelésére műanyag

¹¹ Lásd az Rtv. 33. § (3) bekezdését.

¹² Szolgálati szabályzat 2. § 5. és 6. pont.

¹³ CPT 21. általános jelentés [CPT/Inf (2011) 28] 19. pont.

¹⁴ Lásd a Somogy Megyei Rendőr Főkapitányság Rendészeti Igazgatósága a koronavírus megakadályozása érdekében március 18-án a személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedések során, valamint a fogvatartottakkal szemben betartandó szakmai és higiénés szabályokkal kapcsolatosan kiadott 14000/2229-8/2020. ált. számú protokollt

zsák áll rendelkezésre a szolgálati gépkocsiban, majd ezeket a zsákokat a kapitányság épületében lévő elkülönítő szobában tárolják.

A látogatás az előállítottak szállítási körülményei kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.3. Fogvatartott előállítása az Objektumban

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint az előállítás rövid időtartamú, legfeljebb 8 órán át tartó fogva tartás, amelyet a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, legfeljebb 4 órával meghosszabbíthat. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.¹⁵

2020. március 1-től a látogatás napjáig 275 előállítás történt. Férfi: 244 fő; nő: 31 fő; felnőtt: 254 fő; fiatalok: 21 fő; külföldi: 9 fő. A személyes szabadságot korlátozó intézkedések átlagos időtartama: 4 óra – a kapott tájékoztatás szerint.

Az Rtv. 33. § (4) bekezdése értelmében az „előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.”

A rendőrök szerint a járvány megjelenése óta az előállítások számában nincs változás. A rendőrök az intézkedések során arra törekszenek, hogy az „egyszerűbb” ügyekben a fogvatartott személyek ne kerüljenek be az előállítóba, hanem a szükséges intézkedések megtételét követően mielőbb szabadítsák őket a kényszerintézkedésből. Az előállítás időtartamáról igazolást kap a fogvatartott.

A CPT a rendőrségi fogva tartás kapcsán hangsúlyozta, hogy a „rendőrségi őrizetbe vett személyeket haladék nélkül, világosan tájékoztatni kell minden jogukról”.¹⁶

Az előállított tájékoztatása írásban és szóban is történik. Írástudatlan személy esetén hatósági tanút alkalmaznak.

A rendőri szervek által alkalmazott Eljárásrend V. fejezet F) pont 3. alpontja szerint „Amennyiben az eljárással érintett személy /intézkedés alá vont személy (...) esetében felmerül a fertőzés gyanúja a személyi állomány tagja haladéktalanul intézkedik az érintett személy elkülönítésére és telefonon értesíti az OMSZ-t.”¹⁷

Az Eljárásrend V. fejezet D) pont 3. alpontja szerint „Az OMSZ-t az őrzött betegszállításokra külön fenntartott (...) telefonszámon keresztül kell értesíteni.”

Koronavírus fertőzésre utaló körülmények esetén, az intézkedésben részt vevő rendőröknek védőfelszerelést kell viselniük. Az előállítás során a rendőr a fertőzés elkerülése érdekében szájmaszkot, kesztyűt, védőszemüveget használ.

Az előállított személyt nyilatkoztatják az egészségügyi állapotáról-pl. járt-e fertőzéssel érintett országokban az elmúlt napokban, találkozott-e olyan személlyel, aki fertőzésveszélyes országban járt-, és védőfelszerelést kell használniuk a kidolgozott rendőrségi protokoll szerint¹⁸, továbbá fertőzés gyanús személy esetén a mentőszolgálatot értesítik a rendőrök.

¹⁵ Lásd az Rtv. 33. § (3) bekezdését.

¹⁶ CPT/Inf (92) 3, 37. pont.

¹⁷ Országos Mentőszolgálat

¹⁸ Lásd a 14000/2229-8/2020. ált. számú Előállítási protokollt, továbbá lásd az Eljárásrend V. fejezet F) pont 3. alpontját.

Korábban a fertőzés gyanúját a járványügyi helyzetben – a „Megyei Törzsnek” – a megyei rendőrkapitányságon létrehozott vírusvédelmi rendőri intézkedéseket koordináló szervnek is jelentették. A járványügyi veszélyhelyzet megszűntetésével a Megyei Csapatszolgálati Törzs is megszűnt, azóta a tevékenység-irányítási központ (a továbbiakban: TIK) felé kell a rendőröknek a fertőzés gyanús eseményt jelezniük.

Az Objektumba lépéskor kötelező a kézfertőtlenítés és a lázmérés. A fertőzésveszély megelőzése érdekében az előállítóban egy főt helyeznek el a protokollnak megfelelően. Az előállító helyiségen belül nem kell kesztyűt és maszkot viselni az előállított személynek, azon kívül igen. Az előállított belső kísérése kizárólag védőfelszerelésben történhet. A fogvatartott személy elhelyezése során azon területeket, amelyekkel érintkezett felületfertőtlenítő oldattal fertőtlenítik az átfertőződés megelőzése érdekében. Amíg a fertőtlenítés nem történt meg, azokat a helyiségeket nem használhatják. Az előállítottak szabadon bocsátása után fertőtlenítik az előállító helyiséget és rögzítik, hogy milyen típusú fertőtlenítést végeztek. A járványügyi veszélyhelyzet elrendelése óta nem volt fertőzött előállított.

A letétkezelési eljárás és a személy ruházatátvizsgálása során az intézkedést végrehajtó rendőrnek védőfelszerelést, az előállítottak is szájmazskot kell viselnie. A letéti tárgyak dupla műanyag zsákban történő becsomagolást követően kerülhetnek a letéti tárolókba.

Házi karanténban a látogatás napján 186 fő volt. A karanténban levő személyt nyilatkoztatják arról, hogy az ellenőrzés milyen formáját választja. A Viber/ video-chat formában történő ellenőrzést kevesen választják, ezért személyesen, a lakcímén kell az ellenőrzést elvégezni a rendőröknek. Maszkot és kesztyűt viselnek az eljáró rendőrök az ellenőrzések során.

A látogatás az előállítás kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.4. Elhelyezés, tárgyi feltételek

„A rendőrségi fogvatartásnak alapvetően aránylag rövid időtartamúnak kell lennie. Következésképpen a fogva tartás fizikai körülményeitől a rendőrségi intézményekben nem várhatóak el, hogy olyan jók legyenek, mint más fogvatartási intézményekben, ahol az embereket hosszú ideig tartják. Azonban bizonyos elemi szükségleteket ki kell elégíteni.”¹⁹

A „zárkákat továbbá pihenőeszközzel kell felszerelni (pl. rögzített szék vagy pad), az éjszakára is fogságban tartott személyek számára pedig tiszta matracot és takarókat kell biztosítani.”²⁰

A rendőrségi zárkák kívánatos mérete – nem minimum értéként értelmezve – a rendőrségi fogva tartás speciális jellegére figyelemmel, hét négyzetméter.²¹

Az objektumban rendkívül modern előállító egység található; amely 4 előállító helyiséget; azok előterét és a WC helyiséget foglalja magába. Az előállító helyiségek újszerű állapotban vannak, paddal és fekvőhellyel és kis asztallal felszereltek, a zárkarészekben ivókút

¹⁹ CPT/Inf (92) 3, 42. pont.

²⁰ CPT/Inf (92) 3, 42. pont.

²¹ CPT/Inf (92) 3, 43. pont.

áll a fogvatartottak rendelkezésére, és a biztonsági ablak belülről nyitható. A higiénia viszonyok, a tisztaság megfelelő, elfogadható állapotú WC és mosdó helyiség valamint tusoló áll az előállítottak rendelkezésére. Az előállító helyiségekben kamera van felszerelve.

Az előállító egység előterében, az őrhelységben egy íróasztalon volt elhelyezve a megfigyelő monitor és ide volt kikészítve a két fajta kézfertőtlenítő, a gumikesztyű és arcvédő maszk valamint az elhasznált védő eszközök, veszélyes hulladékként való tárolására szolgáló műanyagzsák. Az asztalon „*a higiénés kézfertőtlenítés két formájának gyakorlati kivitelezésére*” szolgáló, az állomány számára készült tájékoztató anyag is el volt helyezve.

Az előállított személyek elhelyezési körülményei kapcsán a látogatás alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.5. Kapcsolattartás, hozzátartozó és a védő értesítése

A rendőrségi fogva tartás kapcsán a CPT különösen fontosnak tartja, hogy a fogvatartott a fogva tartás tényéről az általa kiválasztott harmadik felet (családtag, barát, konzulátus) mielőbb értesítse, és az ügyvédhez való jogát gyakorolhassa.²²

*A CPT 1999. évi magyarországi látogatásáról szóló jelentés ajánlásai szerint biztosítani kell a hozzátartozó vagy a harmadik személy késelem nélkül történő értesítését, továbbá a jogi képviselőhöz történő hozzáférés lehetőségét hatékony módon, a fogva tartás első pillanatától kezdődően. A hozzátartozó értesítésének követelményét a CPT 2009. és 2013. évi látogatásairól készült jelentések ismételten hangsúlyozták.*²³

Az Rtv. 18. § (1) bekezdése szerint a „*fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozója vagy más személy értesítését kérje, ennek érdekében a fogvatartottat nyilatkoztatni kell. A fogvatartott által értesítendőnek megjelölt személy értesítésének kötelezettsége a rendőrséget terheli, az értesítést a rendőrség indokolatlan késelem nélkül teljesíti. Ha az értesítés ténye az eljárás során keletkezett adatok alapján veszélyezteteti az intézkedés célját, akkor az értesítést el kell halasztani és akkor kell megtenni, amikor a veszélyeztetés már nem áll fenn. (...)*”

Az Objektumban a fogvatartottak kapcsolattartásra vonatkozó jogait az egészségügyi válsághelyzet idején is biztosítják. A hozzátartozó vagy más személy és ügyvéd értesítését az intézkedés alá vont személy nyilatkozata alapján a rendőri állomány végzi, és egy nyomtatványon rögzítik, illetve az értesítés végrehajtását a személyes szabadság korlátozásról készült jelentésben is leírják.

A hozzátartozó vagy 3. személy kötelező értesítését – amennyiben nincs telefonos elérhetősége – a megfelelő védőfelszerelés használatával, személyesen a lakcímén végzik el a rendőrök. Amennyiben más kapitányság illetékességi területén lakik az értesítendő személy akkor az illetékességgel rendelkező kapitányságot kéri fel az értesítés végrehajtására.

²² CPT/Inf (92) 3, 36. pont.

²³ CPT/Inf (2001) 2, 30. pont, CPT/Inf (2010) 16, 23. pont, CPT/Inf (2014) 13, 22. pont.

Az intézkedéseket, illetve értesítéseket személyesen végrehajtó rendőröknek az elkerülhetetlen személyes kontaktusok során az Eljárásrend C) pont 1/b. alpontjában megfogalmazott „szoros kapcsolat” elkerülésére kell törekedniük.

*Az Ajánlásokban foglaltak szerint a magánlakásban, illetve amennyiben a rendőri intézkedéssel érintett személyek kiléte ismert, nyilvános helyen vagy egyéb zárt térben végrehajtandó intézkedésre való felkészülés során a rendőröknek tájékozódni kell, hogy az ott lakók vagy intézkedés alá vont személyek fertőzés gyanús esetnek minősülnek-e vagy sem. Az Eljárásrendben meghatározott protokollról illetve a védőeszközök alkalmazásáról ez alapján döntenek az eljáró rendőrök.*²⁴

Kiskorú és gondnokság alá helyezett személy esetén a törvényes képviselőt értesítik az előállítás tényéről.

Külföldi előállítása esetén a konzulátust értesítik, a szolgálati mobilról külföldi számot is hívhatnak a rendőrök. 14 nyelven áll rendelkezésre tájékoztató anyag a fogvatartottak számára, és diáktolmácsok segítik a rendőrök munkáját a nyári hónapokban. Amennyiben ez sem elégséges, akkor tolmácsot rendelnek ki a TIK ügyeletének- tolmácsjegyzéke alapján.

A látogatás a hozzátartozó és jogi képviselő értesítéséhez való jog kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.

2.6. Előállított személyek orvosi ellátása

A CPT 12. számú általános jelentésében fejt ki, hogy az „*orvoshoz jutás jogának magában kell foglalnia a fogvatartottnak azt a jogát, hogy kívánsága szerint olyan orvos vizsgálja meg, akit ő maga választott (...).*”²⁵ Amennyiben a fogvatartottak kezelése a rendőrhatalom által biztosított orvos feladata, a rossz bánásmódok megelőzése érdekében biztosítani kell, hogy a fogvatartott az általa kiválasztott orvos vizsgálatát is kérhesse.²⁶

Az Rtv. 17. § (2) bekezdése értelmében, a „*rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.*”

Az Rtv. 18. § (2) bekezdése szerint „*A rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogva tartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni.*”

A szabadságuktól az Rtv. 33. § (3) bekezdése alapján, előállítás címén megfosztott személyek kapcsán a Szolgálati szabályzat 31. § (7) bekezdése mindössze annyit ír elő, hogy „*elhelyezéskor a fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.*”

²⁴ Lásd az Ajánlások 3. oldal 5. bekezdését.

²⁵ CPT/Inf (2002) 15, 42 pont.

²⁶ CPT/Inf (92) 3, 36. és 37. pont.

Az Eljárásrend F) pont 1. alpontja értelmében „*az ésszerű és takarékos készletgazdálkodási kötelezettségre is figyelemmel, amennyiben bármely oknál fogva a fertőzés lehetősége felmerül, gumikesztyű, illetve szájmaszk viselése kötelező.*”

Betegség vagy sérülés esetén, ha az intézkedő rendőrre nincs panasz, akkor ő viszi orvoshoz az előállított személyt a közeli ügyeletre. Fonyódon 24 órás orvosi ellátás biztosított a rendőri intézkedések kapcsán előállítottak számára. A saját orvosát is értesítik a rendőrök, ha ezt kéri a felmerülő egészségügyi probléma miatt az előállított személy, vagy ha indokolt mentőt hívnak hozzá.

Az előállított személy orvoshoz kísérését – amennyiben ez irányú nyilatkozatása esetén az előállított előállítás alatti sérülésről számolt be vagy a sérülés jellege erre utal – azonban nem végezheti ugyanaz a rendőr, aki őt előállította.²⁷ Az ezzel ellentétes gyakorlat sérti a fogvatartott Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében biztosított testi és lelki egészséghez fűződő jogát.

Állandó gyógyszereszt igénylő betegség esetén, az előállított személy magához veheti a gyógyszert, és a hozzátartozó is behozhatja számára az Objektumba, illetve a szolgálatirányítónál van letétbe helyezve pénz receptek kiváltására. Cukorbeteg fogvatartottak orvosi ellátására kiemelten figyelnek.

Az orvos nyilatkozata alapján dől el, hogy az azonos nemű kísérést végrehajtó rendőr jelen – látó és halló távolságon belül – lehet-e a vizsgálat alatt.

Az előállítotttra vonatkozó egészségügyi adatokat a szolgálatirányító parancsnok zárt borítékban egy páncélszekrényben tárolja.

A rendőri állomány három tagja Police Medic Instruktor képzésre jár, hogy az elsődleges- nem egészségügyi végzettséghez kötött- sürgősségi ellátásra a rendőrök is képesek legyenek.

Az NMM 2018-as jelentésében már felhívta a figyelmet arra, miszerint a CPT 12. Általános Jelentésében tért ki arra a rendőrségi fogvatartottak orvosi vizsgálata kapcsán, hogy a „Rendőrségi fogvatartott személyek minden orvosi vizsgálatát a rendvédelmi személyzet hallótávolságán kívül, illetve ha az érintett orvos másképp nem kéri az adott esetben, a személyzet számára nem látható módon kell elvégezni.”²⁸

Arra is kitér, hogy az orvosi vizsgálatnál a kísérést ellátó rendőrök jelenléte befolyásolhatja a rendőrség alkalmazásában álló orvosszakmai döntését. A független orvosi döntés érdekében a vizsgálatot rendőr távollétében, vagy oly módon kell elvégezni, hogy a rendőri kíséret hallótávolságon kívül, az orvos kifejezett kérése esetén is csak látótávolságban legyen. Erre a követelményre a CPT 1994-ben²⁹, 1999-ben³⁰, 2003-ban³¹, 2009-ben³² és 2013-ban³³ tett látogatásairól szóló jelentésekben minden alkalommal felhívta a figyelmet.

²⁷ Ez a követelmény a CPT 2013-ban tett látogatásáról szóló jelentésben megfogalmazásra került: Report to the Hungarian Government on the visit to Hungary carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 3 to 12 April 2013 19. pont

²⁸ (CPT/Inf (2002) 15, 42. pont

²⁹ CPT/Inf (96) 5, 48. pont

³⁰ CPT/Inf (2001) 2, 23. pont

³¹ CPT/Inf (2004) 18, 23. pont

³² CPT/Inf (2010) 16, 15. pont

³³ CPT/Inf (2014) 13, 19. pont

Egyezségokmánya 40. cikke alapján készített jelentésére vonatkozó, 2010. november 16-án tett észrevételeiben egyrészt kifogásolta a rendőri bántalmazások okozta sérülések tekintetében a független orvosi vizsgálat hiányát, másrészt a rendőrség tagjainak jelenlétét az orvosi vizsgálat során.³⁴ A fogvatartott orvoshoz kísérését nem végezheti ugyanaz a rendőr, aki őt előállította.³⁵

Veszélyezteti az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében meghatározott személyes adatok védelméhez fűződő jog érvényesülését, hogy az orvosi vizsgálat során az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikációnak a kísérést végrehajtó rendőr is fültanúja lehet.

2.7. Bánásmód az Objektumban

A CPT 12. számú Általános Jelentésének 47. pontja szerint „*A rendőrségi fogvatartottak számára megfelelő illemhelyet kell biztosítani kulturált színvonalon, és kielégítő tisztálkodási lehetőséghez kell jutniuk. Közvetlenül álljon rendelkezésükre ivóvíz, és megfelelő időben étkezést kell biztosítani számukra, naponta legalább egyszer teljes értékű étellel (...).*”

A Szolgálati szabályzat 31. § 11. pontja értelmében a „*személyi szabadság korlátozásának első 5 óráját követően az intézkedést foganatosító rendőri szerv gondoskodik a fogvatartott személy étellel történő ellátásáról. A fogvatartott személy étkezése az előállító helyiségben történik.*”

Az Rtv. 42. § (5c) bekezdése értelmében „*az előállító egység előterében és a rendőrségi fogda területén – a zárka, a WC és a tisztálkodásra szolgáló helyiség kivételével – a fogvatartás rendjének biztosítása, büncselekmények, szabálysértések és fegyelmi vétségek megelőzése, továbbá a fogvatartott életének, testi épségének megóvása céljából elektronikus formában kép, hang vagy kép és hang együttes felvételére, továbbítására és rögzítésére alkalmas elektronikus megfigyelési eszközt helyezhet el, amellyel felvételt készíthet.*”

Az Rtv. 42. § (4) bekezdése értelmében „*A képfelvevő által megfigyelt területre belépő személyek tájékoztatását elősegítő módon figyelemfelhívó jelzést, ismertetést kell elhelyezni a képfelvevők elhelyezéséről, az adatkezelés tényéről.*”

Az előállító egységben kamerák voltak elhelyezve és arra a bejárati ajtón elhelyezett matrica hívta fel a figyelmet.

A járvány miatt kialakult helyzetben, az eleve korlátozásokkal, ezért fokozottabb stresszel járó intézkedési szituációkban, az Ajánlások³⁶ arra figyelmezteti az eljáró rendőröket, hogy „*kiemelten fontos az állampolgárokkal folytatott helyes kommunikáció megválasztása, a rendőri intézkedések eredményességét nem veszélyeztető empátikus eljárás lefolytatása annak érdekében, hogy az intézkedés alá vontak érezzék, hogy a hatósági beavatkozás elsődleges célja az ő biztonságuk megteremtése és a kialakult helyzet mielőbbi rendezése.*”

³⁴ Human Rights Committee - Consideration of reports submitted by States parties under article 40 of the Covenant 14. pont

³⁵ Ez a követelmény a CPT 2013-ban tett látogatásáról szóló jelentésben megfogalmazásra került: CPT/Inf (2014) 13, 19. pont

³⁶ Lásd az Ajánlások 3. oldal 8. bekezdését.

A fogvatartottakkal való bánásmóddal összefüggésben a személyi állomány tagjaival szemben nincs folyamatban fegyelmi vagy más eljárás.

Az előállított panasza esetén a szolgálatirányító berendeli a rendőr parancsnokát, aki kivizsgálja az ügyet, meghallgatja az érintett rendőröket és fogvatartottat. Bántalmazási ügyben a meghallgatás iratait a hatáskörrel rendelkező ügyészi szervnek küldik meg.

Ruházatátvizsgálás az előállító egységbe elhelyezéskor manuálisan történik, technikai eszköz nélkül és azonos nemű személy végzi.

Az 5 órát meghaladó fogva tartás esetén élelmet biztosítanak a fogvatartott részére. Élelmiszer készletet nem tárolnak a kapitányságon, így az előállított nyilatkozata alapján a szükségleteinek megfelelő élelmiszert számlára vásárlással szerzik be az eljáró rendőrök. Amennyiben igényli, étteremből rendelnek ételt, de ha különleges étkezési igényű az előállított akkor a megfelelő ételt boltban veszik meg a rendőrök, amit szintén a házipénztárból fizet ki neki a kapitányság.

Nők speciális higiénés szükségleteire szintén a szolgálatirányítónál van félretett pénz. A hozzátartozónak szólnak a rendőrök, és behozhatja a szükséges dolgokat, ha így nem tudják megoldani, akkor a rendőrhölgyek megvásárolják azt a letéti pénzből.

Az előállító az Eljárásrend előírásainak³⁷ megfelelően volt felszerelve kétféle kézfertőtlenítő és a védőfelszerelés az őri pihenőben rendelkezésre állt, azonban papírtöröltőt nem láttuk.³⁸ A takarítás minősége, a tisztaság megfelelő volt.

A látogatás az előállítottakkal való bánásmód kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt, azonban felhívom a figyelmet az Eljárásrend higiénés előírásainak maradéktalan betartására.

2.8. Kényszerítő eszközök használata

A CPT által 2018-ban kiadott, a fogvatartottak szállítására vonatkozó elvárásait tartalmazó összefoglaló anyagban a fogvatartottak hátrabilincselésére vonatkozóan megállapította, hogy az a kényelmetlenség és a sérülés kockázatára figyelemmel kerüendő.³⁹

Az Rtv. 15. § (2) bekezdése alapján, „Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.”

A Szolgálati szabályzat 39. § (1) bekezdése értelmében „az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan.” Az Rtv. 48. §-a alapján a rendőr meghatározott célból, vagyis a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy „önkárosításának

³⁷ Lásd az Eljárásrend III. fejezet 4. és 5. pontját

³⁸ Ld. Melléklet, (2) kép

³⁹CPT Transport of detainees Factsheet June 2018 (A CPT elvárásai a fogvatartottak szállításával összefüggésben), CPT/Inf (2018) 24, 3. pont.

megakadályozására,⁴⁰ támadásának megakadályozására,⁴¹ szökésének megakadályozására,⁴² ellenszegülésének megtörésére”⁴³ alkalmazhat bilincset.

A Szolgálati szabályzat 41.§ (4) bekezdése szerint „A bilincselés módjai:

a) két vagy több ember kezének egymáshoz bilincselése, b) kezek előre vagy hátra bilincselése, c) indokolt esetben lábak egymáshoz bilincselése, d) indokolt esetben tárgyhoz bilincselés.”

Az (5) bekezdés szerint „Tilos a tárgyhoz bilincselést járműben történő szállítás közben alkalmazni. Tilos a bilincs olyan módon való használata, amely indokolatlanul fájdalmat, sérülést okoz vagy jellegénél fogva megalázó.” A 41. § (6) bekezdése aa) pontja szerint a rendőri intézkedés során a kezek hátrabilincselése akkor indokolt, ha „a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől.”

Az ORFK Rendészeti Főigazgatósága által kiadott Ajánlásokban a rendőri intézkedések szakszerű végrehajtása érdekében a járványügyi veszélyhelyzettel összefüggésben fogalmaznak meg figyelemfelhívó ajánlásokat a rendőrség állománya számára.

Ilyen figyelemfelhívó ajánlás, hogy a megkezdett rendőri intézkedés közben a beszerzett információk és az intézkedés alá vont személy nyilatkozata, magatartása függvényében a rendőrnek folyamatosan mérlegelnie kell a védőeszközök használatának szükségességét, vagy az, hogy a rendőri intézkedések időtartama ne haladja meg a 15 percet és a szoros kapcsolat elkerülése érdekében a rendőrök az okmányok felmutatását kérik az igazoltatások során annak átvétele helyett. Javasolja továbbá azt is, hogy a rendőrök a szolgálat befejezésekor a szolgálati gépkocsik átadás-átvétele előtt a belső felületek, kezelő szervek fertőtlenítéséről gondoskodjanak.

Az áttekintet 7 db személyi szabadság korlátozásáról szóló jelentés alapján 6 alkalommal történt bilincselés, ebből 4 esetben hátra bilincselés. Három esetben alkalmaztak testi kényszert a bilincs alkalmazása mellett. Indokként a szökés megakadályozása-, illetve testi kényszerrel az ellenszegülés megtörése és a támadás megakadályozása is szerepelt. Kényszerítő eszköz, bilincs alkalmazása esetén minden esetben orvoshoz viszik a fogvatartott személyt. A vizsgált jelentésekben a tényállás leírása rendkívül részletes a korlátozó eszközök indokoltságának Rtv. szerinti minősítése megfelelő volt.

A veszélyhelyzet kihirdetését követően az előállítások során az egészségügyi protokoll szerint az intézkedő rendőrök az előállított személyt is védőfelszereléssel látják el, majd nyilatkoztatják az egészségügyi állapotáról, és arról, hogy utazott-e fertőzéssel érintett országba, vagy érintkezett-e olyan személlyel, aki onnan érkezett. A beszerzett információkat illetve az intézkedés közben alkalmazott védőeszközök használatát a személyes szabadság korlátozásáról készített jelentésben is rögzítik. A kényszerintézkedések során alkalmazott eszközöket felületfertőtlenítő oldattal fertőtlenítik. **A látogatás a kényszerítő eszközök alkalmazása kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt nem észlelt.**

⁴⁰ Rtv. 48. § a) pont.

⁴¹ Rtv. 48. § b) pont.

⁴² Rtv. 48. § c) pont.

⁴³ Rtv. 48. § d) pont.

2.9. A személyi állomány munkavégzésének körülményei

Az ORFK vezetőjének helyettese által 2020. március 20-án jóváhagyott Eljárásrend szerint a Rendőrség vezetői állománya a koronavírus betegség járványügyi helyzetének változásairól, az irányítása alá tartozó személyi állományt tájékoztatni köteles.⁴⁴

Szolgálatba lépéskor, az eligazítás során a szolgálatirányító parancsok számára előírás ennek megfelelően az állomány tájékoztatása az aktuális járványügyi helyzetről, de kötelessége a figyelemfelhívás a fokozott személyi higiénié, és a szolgálati helyeken, illetve a szolgálati járművekben alkalmazandó, a fertőzés megelőzését szolgáló speciális szabályok betartására is. Az Eljárásrend rendelkezik arról is, hogy a területi szervek készítsenek a betegség megelőzést szolgáló tájékoztató anyagokat, és ezeket az állomány számára elérhető módon helyezték ki illetve juttassák el részükre.⁴⁵

A járványügyi készültség elrendelését követően azonos intézkedési terv alapján járnak el az intézkedő rendőrök, mint a veszélyhelyzet idején. A kapitányság dolgozói a járványhelyzetről, az ahhoz kapcsolódó fertőzésveszélyről, és a védekezés módjáról részletes tájékoztatást kaptak. A koronavírus megakadályozása érdekében a személyes szabadságot korlátozó kényszerintézkedések során, valamint a fogvatartottakkal szemben betartandó szakmai és higiénés szabályokkal kapcsolatosan a Somogy Megyei Rendőr Főkapitányság Rendészeti Igazgatósága által kiadott protokollt alkalmazzák- március 18-tól. Személyi higiénés útmutatót dolgoztak ki a rendőrség személyi állománya részére az új koronavírus fertőzés megelőzése céljából. Az útmutató igen részletes, piktogrammal is illusztrált. Tartalmazza a higiénés kézfertőtlenítés 2 formáját, a védőeszközök alkalmazásának módját a maszk-, gumikesztyű-, védőruha, köpeny, lábtyű fel-és levételét; és a kényszerítő eszközök, berendezési és használati tárgyak felületfertőtlenítésének folyamatát.

Az Objektum vezetője a kapitányság bejáratának kötelező kinyitását rendelte el minden nap 07:15. illetve 15:45. órakor, hogy az érkező és a távozó állománynak ne kelljen az ajtót megérintenie. A fertőtlenítő takarításokat folyamatosan biztosítják, – a takarítónők két műszakban takarítanak – a szolgálati helyeken.

Az épület bejáratú ajtaján az épületen belüli kötelező, maszk viselésre és a kísérő nélkül ügyintézésre vonatkozó figyelmeztetés látható. Szenzoros kézfertőtlenítő gömbkészüléket helyeztek el az Objektum bejáratánál, amely működőképes volt a látogatáskor.

A járvány miatt az előállítottak és az ügyfelek, illetve a rendőri állomány számára is kötelező az Objektumba belépéskor a kézfertőtlenítés, lázmérés és a maszk használata. Az ügyfélirányító pultnál történik a kötelező testhőmérséklet mérés, illetve a maszkviselés ellenőrzése vagy átadása az ügyfélnek, amely a látogatócsoportot érintően is megtörtént.

Az Objektum vezetése a megfelelő mennyiségű védőfelszerelést, maszkot, kesztyűt, kezeslábast, kéz- és felületfertőtlenítőt biztosít a rendőrök elmondása szerint.

A kapitányságon az előállítottak kihallgatására 1 db helyiség van kijelölve, ami mosható jellegű székekkel és plexifallal van ellátva a járványfertőzés elleni védekezésésként. Az épületben

⁴⁴ Lásd az Eljárásrend II. fejezet 2. pontját

⁴⁵ Lásd az Eljárásrend II. fejezet 3. és 4. pontját

és mosdókban tisztaság volt, az előírásoknak megfelelő⁴⁶ folyékony kézfertőtlenítő és egyszer használatos papírtörölköző ki volt készítve.

Az állománytábla feltöltöttsége 95 %-os. Összesen 136 fő dolgozik a kapitányságon, ebből 115 hivatásos állományú, 16 fő rendvédelmi igazgatási alkalmazott és 5 munkavállaló is van. A rendőrkapitánysághoz tartozik a Lengyeltóti Rendőrőrs és a Balatonlelle Rendőrőrs is.

A munkavégzés körülményei megfelelőek. Tágas és újszerű állapotú személyzeti öltözők találhatók az épületben, az állomány női tagjainak külön rendelkezésre áll egy kulturált kialakítású és jól felszerelt teakonyha, emellett étterem is van az épületben, ahol ebédelhetnek a rendőrök.

A rendőrök számára minden hónap 2. szerdája a képzési nap, ahol pl. intézkedéstaktika vagy előállításra vonatkozó ismereteket oktatnak. Ezen felül lövészet, csapatszolgálat képzés, illetve a Nemzeti Közszolgálat Egyetem képzései rendszeresítettek. Az állományt az osztályvezetők az eligazítások alkalmával is folyamatosan „oktatják” pl. az ORFK tájékoztatása után, a rendkívüli események tanulságait mutatják be a minél hatékonyabb eljárások végett.

Napi szintű eligazítás tárgyát képezi a járványhelyzet változásainak ismertetése, valamint a védőeszközök helyes használatára és fertőtlenítési protokollok betartására vonatkozó figyelemfelhívás. A meghallgatott rendőrök OPCAT⁴⁷, CAT⁴⁸, CPT⁴⁹, CRPD⁵⁰, CEDAW⁵¹ ismeretekkel rendelkeztek.

A szupervízió biztosított traumatikus eseménnyel való találkozás után az állomány számára. A rendőrök beszámolója szerint, sokkoló hatású eseménnyel leginkább a járőrök találkoznak a családi veszekedések, hivatalos személy elleni erőszak, vasúti balesetek, vagy a vízi hullák megtalálása esetén lefolytatandó rendőrségi eljárások során, de megrázóként írták le a gyermekek sérelmére elkövetett élet elleni cselekmények kapcsán felmerülő rendőri feladataikat is. A pszichológust az állományilletékes osztályvezetők automatikusan értesítik ilyen esetben. A rendőri vezetők maximálisan egyetértenek azzal, hogy a pszichológus hallgassa meg a traumatikus eseménnyel találkozó rendőrt. Ez üdvözlendő, mint preventív mechanizmus, megelőzheti az esetleges poszttraumás stressz zavar kialakulását, támogatja az állomány pszichés jóllétét, amely szükséges a – pszichésen – megterhelő munka mellett.⁵²

A látogatás a munkavégzési körülmények kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságot nem észlelt.

⁴⁶ Lásd az Eljárásrend III. fejezet 4. és 5. pontját

⁴⁷ Magyarországon a 2011. évi CXLIII. törvény által kihirdetett a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyve

⁴⁸ Magyarországon az 1988. évi 3. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény.

⁴⁹ Az Európa Tanács Kínzás és embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód megelőzésére alakult Európai Bizottsága

⁵⁰ Egyesült Nemzetek keretében 2006. december 13-án, New Yorkban elfogadott, a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény.

⁵¹ Egyesült Nemzetek keretében 1979. december 18-án New Yorkban elfogadott, a nőekkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról szóló egyezmény.

⁵² Lásd a BNO -10 Zsebkönyv DSM IV-TR meghatározásokkal; és a DSM -5 diagnosztikai klasszifikációs rendszerben a poszttraumás stressz zavar kritériumait.

3. Összefoglalás

A vizsgálat időpontjában a Fonyód Rendőrkapitányságon előállított személy nem tartózkodott, a látogatócsoport a vezetővel és a személyzet három tagjával készített interjút. A járványügyi készületségről szóló kormányrendelet alapján tett intézkedések az Eljárásrend és az Ajánlások előírásai a rendőrségi fogvatartottak jogait tiszteletben tartották.

A veszélyhelyzet elrendelése óta koronavírus-fertőzés gyanús személy előállítására nem került sor az Objektumban. A látogató csoport tapasztalatai szerint az intézkedéseket foganatosító, illetve az értesítéseket személyesen végrehajtó rendőrök munkavégzése során a személyes kontaktus többnyire elkerülhetetlen volt. A járvány elleni hatékony védekezést biztosító szájmaszkok, fertőtlenítő eszközök és védőfelszerelések mind az Objektum épületében, mind az előállítottak biztonságos szállítására használt szolgálati gépkocsiban rendelkezésre álltak.

Az Objektum személyi állománya a fogvatartottak kapcsolattartáshoz fűződő jogainak érvényesülését a járvány idején is biztosította.

Az NMM a fogvatartásra használt helyiségek higiénés állapota és felszereltsége kapcsán nem, de az előállítottak orvosi vizsgálata kapcsán alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt állapított meg.

4. Ajánlások, javaslatok

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem* a **Fonyódi Rendőrkapitányság vezetőjét**, hogy gondoskodjon:

1. annak elkerüléséről, hogy az előállított személy orvosi vizsgálatán a kísérő rendőr az orvos és fogvatartott közötti bizalmas kommunikációnak fültanúja legyen;
2. továbbá annak elkerüléséről, hogy az előállítás során megsérült előállított orvosi vizsgálatra kísérését az előállítást foganatosító rendőr végezze el, ezért nyilatkoztassák az előállított személyt a sérülés eredetéről, amennyiben a sérülés jellegéből adódóan vagy a nyilatkozat alapján egyértelműen az előállítás során keletkezett a sérülés, akkor másik rendőr kísérje orvosi vizsgálatra.

Budapest, 2022. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

Melléklet

1. számú kép: Szenzoros kézfertőtlenítő az Objektum bejáratánál

2. számú kép: Kézmosási lehetőség a személyzeti mosdóban

1. számú kép: Mellékhelyiség a fogvatartottak számára az előállító egységben

4. számú kép: Előállító helyiség

5. számú kép: Megfigyelő monitor, védőfelszerelés, és kézfertőtlenítő szerek az előállító egység űrhelységében

6. számú kép: Szolgálati gépjármű csomagterében elhelyezett védőfelszerelés